

**RADA
EVROPSKÉ UNIE**

**Brusel 12. prosince 2013
(OR. en)**

17618/13

**Interinstitucionální spis:
2013/0403 (COD)**

**JUSTCIV 312
EJUSTICE 122
CODEC 2918**

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel: Jordi AYET PUIGARNAU, ředitel,
za generální tajemnici Evropské komise

Datum přijetí: 20. listopadu 2013

Příjemce: Uwe CORSEPIUS, generální tajemník Rady Evropské unie

Č. dok. Komise: COM(2013) 795 final

Předmět: Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému
a sociálnímu výboru o použití nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES)
č. 861/2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích

Delegace naleznou v příloze dokument Komise COM(2013) 795 final.

Příloha: COM(2013) 795 final

V Bruselu dne 19.11.2013
COM(2013) 795 final

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ A EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU**

**o použití nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, kterým se zavádí
evropské řízení o drobných nárocích**

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ A EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU

o použití nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích

1. ÚVOD

Nařízení (ES) č. 861/2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích (dále také „nařízení“) provádí od roku 2009 všechny členské státy s výjimkou Dánska. Hlavními rysy tohoto řízení jsou písemná povaha, přísné lhůty na jeho průběh, absence požadavku na právní zastoupení, využití elektronické komunikace a vzorových formulářů pro procesní akty a zrušení nezbytnosti mezitímních řízení k prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí (tzv. prohlášení vykonatelnosti).

Článek 28 nařízení požaduje, aby Komise do 1. ledna 2014 předložila zprávu, která přezkoumá jeho fungování. Tato zpráva se opírá o externí studii¹, veřejnou konzultaci provedenou online, odpovědi členských států na dotazníky, diskuse v rámci Evropské soudní sítě pro občanské a obchodní věci z let 2011 a 2013 a podněty spotřebitelů² a širší veřejnosti³.

2. POUŽITÍ NAŘÍZENÍ OBECNĚ

Obecně se má za to, že toto řízení v rámci EU zjednodušilo přeshraniční spory týkající se drobných nároků. Náklady přeshraničních řízení týkajících se drobných nároků se díky němu snížily až o 40 % a doba trvání, která činila až dva roky a pět měsíců, se zkrátila na průměrných pět měsíců.

V porovnání se zjednodušenými řízeními na vnitrostátní úrovni se evropské řízení ukázalo být méně nákladným a jednodušším. Ve většině vnitrostátních řízení se od povinnosti právního zastoupení upouští pouze v případech sporů nízké hodnoty před soudy nižší instance.

¹ Deloitte, Assessment of the socio-economic impacts of the policy options for the future of the European Small Claims Regulation (Zhodnocení sociálních a hospodářských dopadů možných politik k budoucímu nařízení o evropských drobných nárocích), červenec 2013 (dále též studie Deloitte); tato studie viz: http://ec.europa.eu/justice/civil/document/index_en.htm.

² Na základě jednotlivých stížností a těchto zpráv: Centre européen de la Consommation/Europäischer Verbraucherschutz e.V., Procédure de règlement des petits litiges et injonction de payer européenne: des procédures simplifiées pas si simple dans la pratique (Řízení o drobných sporech a evropském platebním rozkazu: zjednodušená řízení, jež v praxi nejsou tak jednoduchá), červenec 2011, viz http://www.europe-consommateurs.eu/uploads/media/4.4.3_procedure_de_reglement_des_petits_litiges.pdf (dále též: CEC, Procédure de règlement des petits litiges); síť ESC, European Small Claims Procedure Report, (Zpráva o evropském řízení o drobných nárocích), září 2012, viz http://ec.europa.eu/consumers/ecc/docs/small_claims_210992012_en.pdf (dále též: zpráva síť ESC). Dále byla zohledněna rovněž studie „Implementation of optional instruments within European civil law“ (Provádění volitelných nástrojů v rámci evropského občanského práva), kterou pro Evropský parlament v roce 2011 zpracovaly paní B. Fauvarque-Cossonová a paní M. Behar-Touchaisová (viz <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/studiesdownload.html?languageDocument=EN&file=72928>).

³ Zvláštní průzkum Eurobarometru č. 395, European Small Claims Procedure (Evropská řízení o drobných nárocích), duben 2013 (dále též: zvláštní EB č. 395), viz http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_395_en.pdf. Údaje, jež jsou k dispozici, se nevztahují k druhu a charakteru případů, ale k limitu 2 000 EUR; na základě toho lze předpokládat, že nařízení EU využívali zejména spotřebitelé. Zvláštní EB č. 395 se také zaměřil na to, jak nařízení vnímají občané.

Evropské řízení o drobných nárocích se však vzhledem k počtu potenciálních případů stále využívá v poměrně omezené míře. Četnost použití se přitom u jednotlivých členských států výrazně liší: v roce 2012 se toto řízení v Bulharsku použilo ve třech, zatímco ve Španělsku v 1 047 případech⁴. Vedle faktorů, jako jsou nákupní zvyklosti obyvatel a dostupnost alternativních řízení na vnitrostátní úrovni či náklady s nimi spojené, zřejmě rozdíly ve využívání evropského řízení souvisí s povědomím o jeho existenci a fungování⁵. Tento závěr potvrzuje skutečnost, že od roku 2009, kdy se nařízení začalo používat, četnost jeho použití neustále roste⁶.

Podle průzkumu Eurobarometru č. 395 byly dvě třetiny osob, které toto řízení využily, celkově spokojeny. Celkem 13 % dotázaných bylo nespokojeno a 17 % uvedlo, že soud neměl o řízení dostatečné znalosti, 16 % mělo problémy s vyplněním formulářů a 10 % dotázaných požádalo při vyplňování formuláře o pomoc, ale nebyla jim poskytnuta.

Uvádějí se také některé další nedostatky, které se rozebírají níže.

3. ROZSAH PŮSOBNOSTI NAŘÍZENÍ

3.1. Limit ve výši 2 000 EUR

Nařízení se použije v případech, kdy hodnota nároku nepřesahuje 2 000 EUR.

Ve většině členských států jsou nyní zavedena zjednodušená řízení⁷. Limity pro tato řízení se značně liší, od 600 EUR v Německu až po 25 000 EUR v Nizozemí. Od zavedení nařízení se ve vnitrostátních řízeních o drobných nárocích projevuje tendence limity zvyšovat⁸. V některých členských státech je toto zvýšení opravdu výrazné⁹.

Podle průzkumu Eurobarometru č. 347¹⁰ limit ve výši 2 000 EUR značně omezuje možnost využít řízení zejména pro malé a střední podniky, v jejichž případě má předmět přeshraničních právních sporů s jinými podniky v průměru hodnotu 39 700 EUR. U pohledávek v takovéto výši pak musí podnikatelé využít vnitrostátního řízení o drobných nárocích, pokud existuje, nebo běžného občanskoprávního řízení. Tím se mohou náklady na řízení nepřiměřeně zvýšit a doba trvání značně prodloužit. Nepřekvapí proto, že 45 % společností, které mají zkušenosti s přeshraničními spory, své nároky neřeší soudně, protože náklady řízení jsou vzhledem k výši pohledávky nepřiměřené, a 27 % společností se na soudy neobrací, protože jsou řízení příliš zdlouhavá.

⁴ 4 Údaje, jež jsou k dispozici, se nevztahují k druhu a charakteru případů, ale k limitu 2 000 EUR; na základě toho lze předpokládat, že nařízení EU využívali zejména spotřebitelé. Zvláštní EB č. 395 se také zaměřil na to, jak nařízení vnímají občané.

⁵ Z odpovědí na dotazníky ve Španělsku vyplynulo, že školení nebyla nabízena pouze soudům a soudcům jako ve většině jiných členských států – pokud byla vůbec nabízena –, ale také soudním exekutorům a vykonavatelům. Viz také část I oddíl 3.3.2.1 studie Deloitte, s. 73–74.

⁶ Viz část I 3.3.2.1 studie Deloitte, s. 66–67 (tabulka 19), která podává přehled o odpovědích členských států k počtu případů použití a rozhodnutí v rámci evropského řízení o drobných nárocích.

⁷ Tento druh řízení neexistuje pouze v Bulharsku, České republice, ve Finsku, na Kypru a v Rakousku. Viz část I oddíl 3.3.1.1 studie Deloitte, s. 53.

⁸ Například v Estonsku, Francii, Irsku, Itálii, Litvě, Maďarsku, Nizozemsku, Slovinsku, ve Spojeném království a Španělsku.

⁹ Ve Spojeném království z 5 000 GBP na 10 000 GBP, v Nizozemsku z 5 000 EUR na 25 000 EUR; viz část I oddíl 3.3.1.1 studie Deloitte, s. 52–53.

¹⁰ Bleskový průzkum Eurobarometru č. 347, Businesses-to-Businesses, Alternative Dispute resolution in the EU („Podnik proti podniku“, alternativní řešení sporů v EU; dále též: bleskový EB č. 347), s. 40–42, viz http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_347_en.pdf.

3.2. Územní rozsah

Nařízení se v současné době používá pro spory, kdy má alespoň jedna ze stran bydliště nebo místo obvyklého pobytu v jiném členském státě, než je členský stát soudu, u něhož byla podána žaloba. Vzhledem k tomuto omezení nemohou nařízení použít strany, které dají na základě práva stanoveného nařízením (ES) č. 44/2001 (nařízení Brusel I)¹¹ před jiným soudem příslušným při použití evropského řízení o drobných nárocích přednost příslušnosti k soudu podle společného bydliště. Třeba v případech, kdy:

- je smlouva prováděna v jiném členském státě, týká-li se například pronájmu ubytovacího zařízení v jiném členském státě,
- se událost, na jejímž základě vznikl nárok na odškodnění, stala v jiném členském státě, například dopravní nehoda v příhraniční oblasti,
- je zapotřebí výkonu rozhodnutí v jiném členském státě, například pokud má obžalovaný bankovní účet vedený v jiném členském státě.

V důsledku výše uvedeného omezení navíc nařízení nelze použít v případech, kdy soudy členských států EU řeší věc týkající se státních příslušníků třetích zemí (ať už jsou žalující, nebo žalovanou stranou), například stížnosti spotřebitelů z EU proti společnostem se sídlem ve třetí zemi.

Tímto omezením nadto vzniká právní nejistota. Občané mohou očekávat, že nařízení bude možno použít ve více případech přeshraničních sporů, a mohou také uměle vytvářet přeshraniční případy odpovídající nařízením, aby mohli využít výhod, které nařízení přináší, například tak, že svůj nárok postoupí zahraniční společnosti¹².

4. ŘÍZENÍ, KTERÉ NAŘÍZENÍ STANOVÍ

4.1. Soudní příslušnost

Příslušnost soudů pro evropská řízení o drobných nárocích stanoví nařízení Brusel I.

V některých členských státech (např. ve Finsku, na Maltě a v německé spolkové zemi Hesensko) byl zřízen jeden nebo několik zvláštních soudů, které se mají evropským řízením o drobných nárocích zabývat. Tato specializace přináší jisté výhody: dotčené soudy se vyznačují koncentrací speciálních znalostí, mají jazykové dovednosti a disponují prostředky dálkové komunikace, díky čemuž lze snížit náklady. Možné nevýhody takového postupu pro žalobce, kteří by se chtěli obrátit s drobným nárokem v přeshraniční věci na místní soud, lze vyvážit větším uplatněním elektronického zpracování případů a prostředků dálkové komunikace.

4.2. Písemné řízení a prostředky dálkové komunikace

Evropské řízení o drobných nárocích má v zásadě písemnou povahu. Díky tomu strany nemusí cestovat k soudu a dochází k úspoře nákladů a času. Soud však může, pokud to uzná za vhodné či pokud si to některá ze stran přeje, vést ústní jednání. Soudy se vybízejí k tomu, aby v případě, že jsou k dispozici nezbytné technické prostředky, vedly ústní jednání prostřednictvím videokonference nebo pomocí jiných komunikačních technologií.

¹¹ Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. L 12, 16.1.2001, s. 1).

¹² Na tyto případy bylo upozorněno během diskusí v rámci Evropské justiční sítě.

Podle studie Deloitte nabízí sedm členských států / soudních systémů¹³ možnost využívat při soudních jednáních prostředky informačních a komunikačních technologií jen v omezené míře (v případě méně než 10 % soudů) či ji nenabízí vůbec, zatímco deset členských států / soudních systémů¹⁴ umožňuje komunikovat prostřednictvím informačních a komunikačních technologií u všech soudů. Ani ve členských státech, kde je příslušné vybavení k dispozici, nelze zaručit, že se toto vybavení pro ústní jednání v rámci evropských řízení o drobných nárocích využívá, protože o jeho použití rozhoduje soudce. V současné době vznikají stranám zbytečně vysoké náklady, pokud se musí fyzicky dostavit k soudnímu jednání v jiném členském státě.

Ve zvláštním průzkumu Eurobarometru č. 395 uvedla třetina respondentů, že by více zvažovali podání žaloby, pokud by bylo možné vést řízení pouze písemně a nebylo by nutné se osobně dostavit k soudu. Technologie dnes přitom umožňuje nainstalovat prostředky dálkové komunikace za poměrně nízkou cenu (vybavení typu Skype či telekonference).

4.3. Podání návrhu, způsoby doručování a využití elektronického postupu

Žalobce může podat návrh přímo u soudu, či jej zaslat poštou nebo pomocí jiných komunikačních prostředků, jako je fax nebo elektronická pošta, které členský stát soudu, k němuž je návrh podán, přijímá.

Deset členských států¹⁵ a pět německých spolkových zemí¹⁶ umožňuje podávat návrhy v přeshraničních případech elektronicky (online nebo elektronickou poštou). Je pravděpodobné, že se tento trend v budoucnu rozšíří¹⁷, a je také zohledněn v souvislosti s pilotním projektem e-CODEX týkajícím se evropské e-justice¹⁸, který posuzuje proveditelnost ústředního evropského elektronického systému na podávání návrhů v případě evropského řízení o drobných nárocích.

Hlavní metodou doručování písemností je obelání poštou s potvrzením přijetí. Písemnost lze tedy doručit elektronicky, pouze pokud tak nelze učinit poštou. V době přijetí nařízení se jednalo o velmi pokrokové ustanovení, které zrušilo formality týkající se doručování písemností. Mezitím však některé členské státy zavedly pro vnitrostátní řízení elektronickou komunikaci. Vzhledem k pravidlu, podle něhož se doručování písemností poštou před ostatními způsoby doručování upřednostňuje, nemohou strany evropského řízení o drobných nárocích z této modernizace těžit. Lze však očekávat, že se v následujících letech míra využití informačních a komunikačních technologií v systémech soudnictví zvýší.

Zmíněné nedostatečné využívání informačních a komunikačních technologií ubírá nařizení na atraktivitě. Pětina respondentů zvláštního průzkumu Eurobarometru č. 395, který se zaměřil na evropské řízení o drobných nárocích, uvedla, že by více zvažovala využití tohoto řízení, pokud by celé mohlo probíhat elektronicky.

¹³ Belgie, Bulharsko, Lotyšsko, Maďarsko, Řecko, Slovensko, Spojené království – Severní Irsko.

¹⁴ Estonsko, Finsko, Kypr, Lucembursko, Malta, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Spojené království – Skotsko a Švédsko.

¹⁵ Viz část I oddíl 3.3.2.2 studie Deloitte, s. 76–77, jedná se o tyto státy: Estonsko, Česká republika (ačkoliv musí být v případě, že je návrh podán elektronickou poštou nebo faxem, následně předložen originál), Finsko, Francie, Kypr, Nizozemsko (i když se v praxi nevyužívá), Portugalsko, Rakousko, Slovinsko, Spojené království (Anglie a Wales).

¹⁶ Berlín, Braniborsko, Brémy, Sasko, Hesensko.

¹⁷ Například v Německu by mělo být od roku 2018 možné podávat u všech soudů návrhy elektronicky.

¹⁸ <http://www.e-codex.eu/index.php/legal-community-benefits>; k evropským řízením o drobných nárocích viz rovněž: <http://www.e-codex.eu/pilots/small-claims.html>.

4.4. Doba trvání sporu

Nařízení stanoví lhůty s cílem urychlit soudní spory týkající se drobných nároků. Přestože za nedodržení těchto lhůt nejsou stanoveny žádné sankce, dostupné údaje ukazují, že se doba trvání přeshraničních soudních sporů o drobných nárocích od přijetí nařízení výrazně zkrátila. Doba trvání evropského řízení o drobných nárocích ve vzorku členských států¹⁹ naznačuje, že řízení trvá od tří do osmi měsíců a průměrně přibližně pět měsíců, před přijetím nařízení přitom řízení trvala až dva roky a pět měsíců.

4.5. Zrušení povinnosti zastoupení právníkem

Podle průzkumu Eurobarometru č. 395 použila třetina respondentů při řízení o drobných nárocích právního zástupce, počet respondentů, kteří právní pomoc při řízení nevyužili, byl přitom mírně vyšší. V některých případech občané zřejmě využili právníka proto, že neměli k dispozici bezplatnou pomoc nebo protože soudní poplatky bylo možné zaplatit pouze jeho prostřednictvím (viz oddíly 6 a 8.2 níže). Právní zastoupení představuje základní právo pro všechny občany, přesto by však občané neměli být nuceni využívat služeb právníka kvůli tomu, že nejsou dodržena pravidla nařízení nebo kvůli ryze praktickým překážkám.

4.6. Vícejazyčné vzorové formuláře

Nařízení zavádí čtyři vícejazyčné vzorové formuláře. Tyto formuláře jsou od roku 2008 k dispozici v Evropském soudním atlasu i s nástrojem pro překlad do všech úředních jazyků a od roku 2011 jsou také k dispozici na portálu evropské e-justice jako dynamické formuláře s průvodcem poskytujícím pomoc při vyplňování²⁰.

Obecně lze podle občanů formuláře vyplnit snadno (62 %), někteří ovšem zmiňují určité problémy (16 %). Pro některé uživatele byly některé body vzorových formulářů příliš složité, například body týkající se soudní příslušnosti, vymezení přeshraničního aspektu, výpočtu výše úroku a dokumentů, které mají být přiloženy²¹.

4.7. Minimální normy pro přezkum rozhodnutí

Cílem výjimečného postupu podle článku 18 je náprava situace, kdy žalovaný nevěděl o konání řízení v členském státě původu, a nemohl se sám patřičným způsobem hájit. Nařízení sice stanoví podmínky zakládající právo na přezkum, samotný postup se však již řídí právem daného členského státu.

Postupy pro přezkum podobné postupu uvedenému v článku 18 nařízení existují i pro jiné občanskoprávní nástroje, konkrétně pro evropský platební rozkaz²², evropský exekuční titul²³ a nařízení o vyživovací povinnosti²⁴. Při provádění přezkumného řízení v rámci evropských nástrojů vyvstala řada otázek a nejistot. K jejich řešení by bylo vhodné ustanovení článku 18 vyjasnit a inspirovat se v této otázce novějšími ustanoveními v nařízení o vyživovací povinnosti.

¹⁹ Na tuto otázku odpovědělo 10 členských států: Bulharsko: 6 měsíců; Estonsko: 4 měsíce; Finsko: 3 měsíce; Francie: 4,6 měsíců; Malta: 6 měsíců; Polsko: 6,3 měsíců; Slovensko: 3 měsíce; Slovinsko: 4,3 měsíců; Španělsko: 8,2 měsíců; Německo: 3,4–5,3 měsíců.

²⁰ Viz https://e-justice.europa.eu/content_small_claims_forms-177-en.doc.

²¹ Viz CEC, Procédure de règlement des petits litiges; zpráva sítě ESC.

²² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu (Úř. věst. L 399, 30.12.2006, s. 1).

²³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky (Úř. věst. L 143, 30.4.2004, s. 15).

²⁴ Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností (Úř. věst. L 7, 10.1.2009, s. 1).

5. UZNÁNÍ A VÝKON ROZHODNUTÍ V JINÉM ČLENSKÉM STÁTĚ

Nejsou známy žádné problémy týkající se zrušení řízení o vykonatelnosti v nařízení. Evropská spotřebitelská centra však byla upozorněna na určité problémy ohledně vlastního výkonu rozhodnutí, které se týkaly například potřeby překladu a chybějících informací o postupech výkonu rozhodnutí či kontaktních údajích na vykonavatele v různých zemích²⁵. Jen malý počet členských států přijímá formulář D nařízení v angličtině a několika dalších jazycích²⁶. Pro stranu žádající výkon rozhodnutí tím vznikají další náklady. Ceny za překlad se většinou účtují podle počtu stran, a to i přesto, že většina informací je již k dispozici ve všech úředních jazycích a je potřeba přeložit pouze oddíl 4.3, v němž je uveden obsah rozhodnutí.

6. POSKYTOVÁNÍ POMOCI STRANÁM

K zajištění praktické pomoci stranám sporu při vyplňování formulářů zavedly členské státy jen omezený počet konkrétních opatření. Ve zprávě sítě ESC uvedlo 41 % členských států, že občanům takováto pomoc poskytována není, a 10 % respondentů průzkumu Eurobarometru č. 395 uvedlo, že ačkoli takovou pomoc požadovali, nebyla jim poskytnuta.

Na základě toho lze konstatovat, že členské státy důsledně neposkytují bezplatnou pomoc. Tato situace může mít vliv na to, že se evropské řízení o drobných nárocích využívá pouze v omezené míře.

7. POVINNOST ČLENSKÝCH STÁTŮ POSKYTOVAT INFORMACE

Podle článků 24 a 25 musí členské státy poskytovat určité informace, které jsou nezbytné z hlediska fungování řízení. Informace o některých aspektech, které se u jednotlivých členských států značně liší, nejsou ovšem v současné době k dispozici: jedná se o informace o soudních poplatcích a způsobech jejich úhrady, o vnitrostátních postupech přezkumu podle článku 18 či o dostupnosti bezplatné pomoci pro občany.

Kvůli této nedostatečné transparentnosti ztrácejí spotřebitelé a podniky čas hledáním informací o cenách či nákladech a nemohou rozhodnutí, zda řízení využijí, či nikoliv, učinit na základě úplných informací.

8. DALŠÍ PŘEKÁŽKY PRO POUŽITÍ NAŘÍZENÍ

8.1. Nepřiměřeně vysoké soudní poplatky vzhledem k hodnotě nároku

Z hodnocení vyplývá, že v některých členských státech představuje významnou překážku pro využití tohoto řízení nepřiměřená výše soudních poplatků. Jejich úhrada může být požadována předem a jejich výše může odradit případné žalobce, kteří zvažují, zda jít k soudu²⁷. Z průzkumu Eurobarometru č. 347 vyplývá, že se 45 % podniků neobrací na soud,

²⁵ Sít' ESC, European Small Claims Procedure Report (Zpráva o evropském řízení o drobných nárocích), září 2012, s. 28, viz http://ec.europa.eu/consumers/ecc/docs/small_claims_210992012_en.pdf.

²⁶ Estonsko (anglický jazyk), Kypr (anglický jazyk), Malta (anglický jazyk), Finsko (švédský a anglický jazyk), Švédsko (anglický jazyk), Francie (anglický, německý, italský a španělský jazyk) – zdroj: X. E. Kramer, Small claim, simple recovery? The European small claims procedure and its implementation in the Member states (Lze se drobného nároku snadno domoci? Evropské řízení o drobných nárocích a jeho provádění ve členských státech), ERA Forum (2011) 12, s. 130.

²⁷ Skutečnost, že soudní poplatky se řídí zásadou, že „platí ten, kdo spor prohraje“, žalobci nijak zvlášť nepomáhá: výsledek sporu je nejistý, a žalobce tedy má až do doby, než bude rozhodnutí vykonáno, vlastní finanční prostředky nejprve „vázaný“.

protože poplatky za soudní řízení by byly vzhledem k hodnotě nároku nepřiměřené²⁸. Evropská organizace spotřebitelů BEUC ve svém písemném stanovisku²⁹ potvrzuje, že nepřiměřená výše soudních poplatků je faktorem, který spotřebitele od použití tohoto typu řízení odrazuje.

Soudní poplatky se v jednotlivých členských státech liší podle používaných způsobů výpočtu (pevná sazba či procento z hodnoty nároku, případně jejich kombinace). Soudní poplatky ve výši nad 10 % hodnoty nároku lze považovat za nepřiměřené. Platí to zejména pro přeshraniční případy, kde je nutné počítat s dalšími náklady, například náklady za překlad. Bylo zjištěno, že soudní poplatky u nároků nad 2 000 EUR jsou vzhledem k hodnotě nároku v zásadě přiměřené.

V řadě členských států je pro soudní poplatek stanovena minimální sazba, která má zabránit bezdůvodnému podávání žalob či jejich zneužívání, tj. tomu, aby se strany obracely na soud v případech, kdy neexistují dostatečné důkazy či odůvodnění nebo kdy jde o směšně nízkou částku, např. 10 EUR.

8.2. Praktické překážky při hrazení soudních poplatků

Komise byla informována o některých praktických potížích týkajících se úhrady soudních poplatků v jiném členském státě.

Způsoby hrazení poplatků se v jednotlivých členských státech značně liší. Ve většině členských států je možné uskutečnit platbu alespoň jedním elektronickým způsobem (debetní/kreditní kartou přes internet či bankovním převodem). Některé členské státy umožňují platbu peněžním převodem. Několik členských států však vyžaduje, aby byly soudní poplatky uhrazeny v hotovosti přímo u soudu nebo prostřednictvím právníka, případně formou šeků, které se ovšem v řadě členských států běžně nepoužívají. V těchto státech musí strany sporu kvůli úhradě soudních poplatků vynaložit náklady za dopravu či si musí v příslušném členském státě najmout právníka.

9. NEDOSTATEČNÉ POVĚDOMÍ O EXISTENCI A FUNGOVÁNÍ ŘÍZENÍ

Úspěšné používání evropského řízení o drobných nárocích je podmíněno tím, že příslušné subjekty – občané, soudy a další organizace poskytující podporu a poradenství – mají povědomí o jeho existenci a fungování. Z dostupných údajů je nicméně jasně patrné, že občané ani soudy ještě dostatečně informováni nejsou.

Při průzkumu Eurobarometru č. 395 uvedlo 86 % **občanů**, že o tomto řízení ještě nikdy neslyšeli. Potenciální žalobci, zejména spotřebitelé, se tedy svých nároků buď nedomáhají, nebo se jich domáhají cestou vnitrostátních řízení.

Co se týče **soudů a soudců**, provedla síť ESC ve všech členských státech průzkum, podle něhož téměř polovina soudů o tomto řízení nikdy neslyšela a zbývající soudy neměly dostatečné informace o jeho podrobnostech. Lze tedy říci, že řada soudů není schopna zajistit občanům **účinnou pomoc**, kterou stanoví článek 11 nařízení.

Z dostupných údajů vyplývá, že přestože se členské státy snaží povědomí soudů zvýšit, nebylo šíření informací účinné. Pokud jsou školení nabízena nejen pro soudy, ale také pro soudní exekutory a vykonatele, míra využívání tohoto řízení se zvyšuje. Problém nízké informovanosti právnických profesí by se v některých členských státech mohl vyřešit také

²⁸ Bleskový EB č. 347, s. 31. Průzkum se sice týká obecně všech typů nároků mezi podniky, je v něm však zdůrazněno, že přiměřenost výše nákladů – tedy také soudních poplatků – představuje pro podniky hlavní kritérium při rozhodování, zda dát příslušný případ k soudu.

²⁹ Ref. č. X/2013/040; viz <http://www.beuc.org/Content/Default.asp?PageID=606>.

prostřednictvím specializace jednotlivých soudů. Lze tedy říci, že by pro řízení bylo přínosné, pokud by členské státy vyčlenily více prostředků a nástrojů na opatření zaměřená na zvýšení povědomí o tomto řízení.

Problém nedostatečného povědomí se snaží řešit i Komise, která za tímto účelem uskutečnila řadu kroků: zveřejnila např. informace a interaktivní formuláře na různých internetových stránkách EU (stránky Evropské justiční sítě, Evropského soudního atlasu a portálu e-justice), nabídla speciální vzdělávací programy pro soudce a odborníky v oblasti práva a semináře pro školitele v rámci programu „Civilní soudnictví“, vypracovala společně s Evropskou soudní sítí pro občanské a obchodní věci praktického průvodce pro odborníky v oblasti práva a uživatelskou příručku pro občany, které budou vydány v roce 2013.

Používání řízení podporuje Komise také finančně prostřednictvím programu „Civilní soudnictví“. Spotřebitelům, kteří využívají evropská řízení o drobných nárocích, poskytují pomoc také evropská spotřebitelská centra (ESC).

Dotčené subjekty mají evidentně také problémy s **vnímáním rozdílů mezi různými nástroji**, pokud se chtějí se svým nárokem obrátit na soud a vymáhat jej v zahraničí. Konkrétně jim chybí jistota, zda mají použít řízení o drobných nárocích, nebo evropský platební rozkaz, a v jakém případě by bylo vhodné použít evropský exekuční titul. Pomoci by mohla horizontální praktická příručka pro občany i právní odborníky, která by vysvětlovala rozdíly mezi jednotlivými nástroji a uváděla, kdy který z nich použít.

10. ZÁVĚR

Z této zprávy vyplývá, že používáním nařízení se řešení malých nároků v přeshraničních sporech obecně zlepšilo, zjednodušilo a zrychlilo. Nicméně existují určité problémy.

Povědomí o nařízení je nedostatečné. Komise se tento nedostatek snaží řešit řadou opatření, která jsou popsána výše.

V některých případech nebylo nařízení správně provedeno. Nápravy lze v tomto směru dosáhnout vysvětlením některých ustanovení, jež způsobily potíže. Jedná se např. o nedostatečnou transparentnost určitých informací týkajících se soudních poplatků, způsobů úhrady a dostupnosti pomoci při vyplňování formulářů.

Ostatní problémy jsou způsobeny především nedostatky stávajícího znění nařízení, jako je omezený rozsah působnosti, pokud jde o limit, a příliš úzká definice přeshraničních případů, procesní nedostatky v souvislosti s upřednostněním poštovního doručování písemností, malé využití prostředků dálkové komunikace, v některých případech nepřiměřená výše soudních poplatků, chybějící možnost platby přes internet v některých členských státech a zbytečné náklady na překlad při výkonu rozhodnutí.

Z tohoto důvodu se spolu se zprávou předkládá návrh na přezkum stávajícího nařízení a posouzení dopadů týkající se výše uvedených problémů.